

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קא.

עין משפט נר מצוה

כא א מיי פ"ח מהל' עי"ש הלכה י' סמג עש"ד טו"ש"י י"ד סי' קעט סעיף ה':
כב ב מיי שם טו"ש"ע שם ועין כ"מ:
כג ג מיי שם הלכה י"א וסמג שם טו"ש"ע שם סעיף ו' וטו"ש"ע א"ח סי' שכת סעיף מה ויבדל אלפס עוד נמסר למין דף רעו. וגם סמוך לסוף פ"ב צ"ב צננת ס"ט:
כד ד ה טו"ש"ע א"ח סי' שכת הלכה כח סמג אלפס ס"ט:
כה ו טו"ש"ע י"ד סי' קעט סעיף טו ויבדל אלפס ס"ט:
כו ז ח מיי פ"ח מהל' שכת הלכה כח סמג לזון פה טו"ש"ע א"ח סי' שם סעיף ב':

תורה אור השלם

1. שמחה לאיש במענה פיו וד' דבר יעשה מה טוב: משלי טו כג
2. ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך וד' אשר בעיני תעשה והאונות למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמותי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך: שמות טו כו
3. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: קהלת ז כ
4. בן שתים עשרה שנה מנשה בקלבו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו הפזי מלכים ב כא

משום אדם: **לוי על העין**. שכן דרך לימוד כלי מתכות על העין כדי לקרר העין. א"כ כגון שעושין לאדם שחש צנינו מקיפיים עינו צנצנת: **כלי הניטל**. כגון מפתח סכין וטבעת: **דבצר שדים**. שכן עושין כשאוזנין שום דבר שואלין צממשה שדים והם מגידים להם ואסור לעשות צנצנת משום ממנוח חפץ (ישעיה נח): **אף בחול אסור**. לשאול שדים דמפרש לקמן משום סכנה: **כי הא דרב יאחזק**. היה שואל צממשה שדים וצקש השד להזיקו ונעשה לו נס ויצלנו הארז: **סך ואחר כך ממשמש**. הוא שני דבחול דרך לממשמש ואח"כ לסוך: **שרי שמו**. יש מעשה שדים ששואלין על ידי שמן וקרי להו שרי שמן והיינו שרי צוהן. ויש ששואלין צממשה של צילה וקרי להו שרי צינים: **אלא שמכונן**. לכן נמנעו מלשאלו בהן: **לוחשים על שמן שכלי**. אותן העושין מעשה שדים דרכן ללחוש על שמן שכלי ואין דרכן ללחוש על שמן שציד שאינו מועיל לפיכך ארס יכול לקוח על ידו משמן שציד ואין לחוש שמה נעשה צו מעשה שדים ואין צו סכנת השד: **שף**. סך שמן צפניו: **לחמין**. ארבעצעות מלג"ץ: **זיקא דחמט**. רוח של אומת שד ששמו חמט אפי רואה צפנין שחמטין: **חמה עוה יש צעולס**. על עלמו היה אומר שפעם עליו המקום והכניד חוליו: **שכל זמן שהייתי רואה אס רבי שאין יינו מחמין וכו'**. כלומר שהיתה הללחה צלל מעשיו: **אמרטי קבל רבי אס עולמו**. כל שכרו: **רואה רבי צערי**. ושכרו משתמר להצא לך אני שמח: **מדינטי**. מתקלקל ונעשה ללול מחמת חמיונות: **כלוס חסרטי**. שאתה אומר אני כוכל עונותי: **שגלגל חמה בעולס הוה**. ולא לעתיד שמאורות מתחדשות: **חצינין יסורין**. שמכפרין עליך: **גס**

שדעטו קררה. משיס ללבו כל דאגות צדירו ודואג על כל מה שעמדי לצא עליו: **רחצה**. ואינו משיס ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קררה רגזן: **והא איכא צנצנות וימים טובים**. שאין לך עני צישראל שאין לו מעדנים: **שני וסם**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול היינו תחילת חולי מעיים לפיכך אפילו צנצנות וי"ט רעים לו: ה"ג **הקורא שיר השירים ועושה אוסו כמין זמר**. שקורא צנצני אחרת שאינו נקוד צה ועושה אותה כמין שיר אע"פ שמשיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר אלא צקריאמו: **הקורא פסוק צניס הפשטאות צלל ומנו**. צניס על יינו עושה שחיקומיו צדצרי מורה וקורא פסוקים צקול רס לשחק צהס צני המשמה צלל אס אומר צומנו על המשמה כגון שהוא יוס טוב ומוטל כוס צידו ואומר עליו דצרי הגדה ופסוקים מענינו של יוס מציא טובה לעולם: **וצרוקק**. שכן דרך מלחשים לרקק קודם הלחש ואסור להזכיר פסוק על הלחשים. ויש לחשים שדרכן לרקק אחריהם ואומר אותן צלשון לעו ומזכירין להם של צלשון לעו וא"ל רבי דמותר דאין אסור אלא לוחש אחר הרקיקה דנראה שמוזכר השם על הרקיקה ועוד לא נאסר אלא צלשון הקודש אצל צלשון לא: **אפילו נגע זרעס**. אפילו לוחש (אחרי האץ) קרא דלית ציה שם שמים על הרקיקה שקורא נגע זרעס כי תהיה צלסס והוצא אל הכהן (ויקרא יג) לשם רפואה אין לו חלק לעולם הבא: **ואפילו ויקרא אל משה**. שאין צו לא חולי ולא נגע דאין ראוי ללחשו על המכה ואין מזכירו לשם רפואה אלא כסבור הוא להנצל צוכות צדרי תורה שהוא זכיר אסור ללוחשו: **וממשמשין צמעיים**. של חולה צצנת ואין צק משיס רפואה דסיכה איתקש לשמיה: **ולוחשין על נחשים ועל עקרצים צצנת**. צצנל של אץ ואין צק

בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד רבי חמא ברבי חנינא אמר סך ואחר כך ממשמש רבי יוחנן אמר סך וממשמש בבת אחת תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן [ב] אלא מפני שמכונן לוחשין על שמן שבכלי ואין לוחשין על שמן שביד לפיכך סכין משמן שביד ואין סכין משמן שבכלי רבי יצחק בר שמואל בר מרתא איקלע לההוא אושפיזא אייתי ליה מישחא במנא שף נפקן ליה צימחי באפיה נפק לשוק חזיתיה ההיא איתתא אמרה זיקא דחמת קא חזינא הכא עבדא ליה מלתא ואיתסי אמר ליה ר' אבא לרבה בר מרי כתיב כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך וכי מאחר שלא שם רפואה למה אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מקרא זה מעצמו נדרש שנאמר ויאמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עוה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מושחן אמרו לו למה אתה מושחן אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה אמר להן כך אני משחן כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמין ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין רובשנו מדביש שמא חס ושולוס קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו לימדתנו רבינו כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה שגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר טוב אתה לישראל יותר מאב ואם שאב ואם בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין אמר לו מנין לך אמר מקרא אני דורש יבן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב

שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו רחבה ויאמר ר' יהושע בן לוי כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמואל דאמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעיים תנו רבנן הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותה כמין זמר וקורא פסוק כבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו רבונו של עולם עשאוני בניך ככבוד שמנגנן בו לצים אמר לה בתי בשעה שאוכלין ושותין במה יתעסקו אמרה לפניו רבונו של עולם אם בעלי מקרא הן יעסקו בתורה ובנביאים ובכתובים אם בעלי משנה הן יעסקו במשנה בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר בעתו מה טוב: והלוחש על המכה וכו': אמר ר' יוחנן וברוקק בה לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה איתמר רב אמר אפילו נגע צרעת ר' חנינא אמר אפילו ויקרא אל משה תנו רבנן סכין וממשמשין בבני מעיים בשבת ולוחשין לחישת נחשים ועקרבים בשבת יומעבירין כלי על גב העין בשבת אמר רשב"ג הבמה דברים אמורים בכלי הניטל אבל בכלי שאינו ניטל אסור ואין שואלין בדבר שדים בשבת רבי יוסי אומר אף בחול אסור אמר רב הונא [א] (אין) הלכה כר' יוסי ואף רבי יוסי לא אמרה אלא משום סכנה כי הא דרב יצחק בר יוסף דאיבלע בארזא ואתעביד ליה ניסא פקע ארזא ופלטיה ת"ר סכין וממשמשין בבני מעיים

(א) כפזות קי: (גמריס לו) צ"ב קמו. (ג) מדרס לו: (ד) מסי' כלה. (ה) מסי' כלה. (ו) נכס"א: גוסס. (ז) וצרי אלפס איתא ר' יהושע. (ח) שבעות טו: (ט) ס"א ל"ג. (י) שבת קמו: (יא) וצרי ריב"ש צממשה צ"ב גרסין הנכונה. (יב) אולי צ"ל ופלטו הארז. (יג) וצ"ל אחר ד"ה שכלל. (יד) ונפערש"י שבת קמו: ד"ה כשהשדים ופירש"י צ"מ לת. ד"ה הדגים ממליך קלת ע"ש.

גליון הש"ס
 גמ' ל' צממשה רבינו. בי אדם אין צדיק. ע"י שכתה על ע"צ מוסר. ד"ה ארבעה ובלשונות ה"ה צ"ב פ"ה צ"ב.

הנהגות הגר"א
 [א] גמ' אין הלכה. נמחק מינת אפ"ן: [ב] שם אלא מפני נמחק מינת אלא ו"צ הר"א"ש לא גרס לא:

לעזי רש"י
 מלג"ץ. פצעים.

מוסף רש"י

שדעתו קצרה. כמו עלון ופקע. עינו רעה כשלו וצקל לחשים (רשב"ם ב"ב קמ"ה). והאיכא שבתות וימים טובים. שיש לו מנות ומזונות שחיי מתקין לעניים מערב שבת לערב שבת. אלא כשמואל איתא קרא לשמועתי. ויכלה ר' יהושע קאמר לה (שם קמ"ה). שינוי וסת. אפילו לטובה (כתובות ק"ג) חוק. כמו עני של ימות החול אוכל פת חריפה וצננת אוכל סך. ה"ג תחלת חולי. מתוך כך מתחיל לחלות. ואית דגרסי חולי מעיס (ב"ב ש"ס) וברוקק בה. ואח"כ לוחש (שבועות טו). שם שמים. והאז קאמר כי אני ה' רופאך (ש"ס). סך ואח"כ ממשמש דקסבר בחול ממשמש ואח"כ סך (שבת ד"ב) דכשנו והתקין. אשמלי"ר צלש"י. כמו (חז"ל לא) וכל שחולמי משחן. מעד שרשיה. וכמו (קהלת י"ד) יפתחו לא יתקן חכל הפסוק. יפתחו רחוקות עונותיה (ב"מ נ"ח).